

Stappenplan

Melding en aangifte voor politieke ambtsdragers

Decentrale politieke ambtsdragers krijgen helaas steeds vaker te maken met fysiek geweld, intimidatie, bedreiging of scheldpartijen. Ook al voelt het soms bijna als een 'normaal' onderdeel van het werk; het hoort niet bij het politieke ambt. We mogen agressie en intimidatie niet stil houden en daarom is er een **collectieve norm** opgesteld met als uitgangspunt: **melden helpt**. Of het nu online of offline is, misdragingen tegenover ambtsdragers accepteren we niet en worden altijd gemeld.

In dit infoblad beantwoorden we de volgende vragen:

- Hoe en waar kunnen misdragingen zich voordoen?
- Welke strafbare feiten komen bij bedreiging, intimidatie en agressie in beeld?
- Zijn er ook passende alternatieven voor een strafrechtelijke reactie?

Hierna volgt een 9-stappenplan voor hoe je een melding kunt oppakken voor een politieke ambtsdrager, hoe je een melding of aangifte doet bij de politie en waarmee je daarbij rekening moet houden.

Achtergrondinformatie

Hoe en waar kunnen misdragingen zich voordoen?

Politieke ambtsdragers kunnen op verschillende manieren bedreigd worden. Bijvoorbeeld tijdens een vergadering, thuis, op straat of via sociale media. Er is een verschil tussen je geïntimideerd of bedreigd 'voelen' en wat er op grond van de wet als bedreiging wordt aangemerkt. Niet elke vorm van bedreiging of intimidatie is namelijk strafbaar. De bedreiging moet daarnaast ook bewezen kunnen worden om er succesvol strafrechtelijk tegenop te kunnen treden.

Waarom is melden belangrijk?

Het melden van intimidatie, bedreiging of andere misdragingen is het startpunt voor hulp van de politieke ambtsdrager (zoals steun en nazorg). Ook helpt de melding bij de strafrechtelijke vervolging van de dader (dossieropbouw), het in kaart brengen van de problematiek binnen de gemeente en het op gang brengen van het gesprek over intimidatie en bedreiging binnen het politieke ambt.

Wie handelt een melding door een politieke ambtsdrager af?

Omdat onder andere Statenleden, waterschapsbestuurders en burgemeesters geen 'echte' werkgever hebben, is het van belang om een gerechtigd vertegenwoordiger aan te wijzen die zich ontfert over meldingen van incidenten door politieke ambtsdragers. Leg dit ook vast, bijvoorbeeld in een agressieprotocol. De griffier, burgemeester of gemeentesecretaris vervullen in de meeste gevallen deze niet-klassieke werkgeversrol. De gerechtigde vertegenwoordigers

kunnen ook namens de melder aangifte of melding doen bij de politie. Een uitzondering hierop is de aangifte tegen belaging, stalking, of stelselmatige intimidatie. Dit zijn 'klachtdelicten', waarbij alleen tot vervolging kan worden overgegaan als het slachtoffer zelf daarom verzoekt.

Tip

Neem in het lokale **agressieprotocol** op waar per doelgroep gemeld kan worden, wie over de melding wordt geïnformeerd en wie het verder oppakt. Gebruik het [model agressieprotocol](#) en geef hier lokaal invulling aan. Benoem ook bij wie de politieke ambtsdrager binnen de organisatie terecht kan en wie verantwoordelijk is voor het doen van aangifte.

Bekijk enkele voorbeelden van hoe bij gemeenten lokaal invulling gegeven wordt aan het model agressieprotocol.

Welke strafbare feiten komen bij bedreiging, intimidatie en agressie in beeld?

Als iemand slachtoffer wordt van fysiek geweld, (offline en online) intimidatie, bedreiging of scheldpartijen, dan kan afhankelijk van de situatie aangifte van een strafbaar feit worden gedaan. Je kan hierbij denken aan één of meer strafbare feiten van onderstaande, niet uitputtende lijst:

- Bedreiging (bijvoorbeeld mondeling, via een dreigbrief, via sociale media)
- Belaging/stalken/stelselmatige intimidatie (al dan niet via sociale media)
- Fysiek geweld (als er sprake is van letsel en/of schade)
- Belediging, laster en smaad
- Discriminatie (naar huidskleur, geloofsovertuiging, sekse, seksuele geaardheid of voorkeur)
- Afpersing en afdreiging
- Diefstal
- Vernieling
- Dwang en ambtsdwang
- Openlijke geweldpleging
- Mishandeling
- Valse aangifte
- Opruiing, haatzaaien en aanzetten tot een misdrijf (bijv. op internet oproepen tot x of y)
- Identiteitsfraude (bijv. online profielen aanmaken in naam van een x)

Bekijk [een verdere toelichting van deze strafbare feiten](#).

Doxing

Het komt steeds meer voor dat persoonlijke informatie van politici, ambtenaren, politiemedewerkers, etc. worden verzameld met als doel hun doen en laten te beïnvloeden of hen te 'ontmaskeren', beschadigen of te intimideren. Ook kan er sprake zijn van 'doxing': het verzamelen en (online) publicatie van privégegevens, zoals adres, telefoonnummer en/

of foto's. Doxing is momenteel net als 'intimidatie' op zichzelf niet per definitie illegaal, maar het gaat dikwijls gepaard met gedragingen die strafbaar zijn (opruiing, laster, smaad, belediging, belaging, bedreiging, discriminatie, het heimelijk opnemen van beelden in een niet-openbare ruimte, etc.).

Zijn er ook passende alternatieven voor een strafrechtelijke reactie?

De norm blijft: van alle gevallen van intimidatie en agressie wordt een melding gedaan. Na de melding volgt niet altijd een strafrechtelijke reactie. Bijvoorbeeld omdat er nog geen sprake is van een strafbaar feit. Maar het kan ook zijn dat er voor de gegeven situatie een passend alternatief voorhanden is. Een voorbeeld hiervan is het 'stopgesprek' of een 'stop- of waarschuwingsbrief'.

Voorbeelden stopgesprek

- Een persoon zegt tegen een politieke ambtsdrager 'jij doet je werk niet goed, je moet ontslagen worden, ^^^', ik weet je te vinden. Dit gedrag vertoont de persoon herhaaldelijk. De wijkagent kent de persoon en heeft de dader aangesproken en het gedrag is gestopt.
- De aanvraag voor een vergunning in de horeca is afgewezen, de burger zet de politieke bestuurder onder druk en geeft aan dat als de bestuurder de vergunning niet regelt, hij er last van gaat krijgen. De organisatie gaat het gesprek aan met de burger.
- Een verward persoon zet op sociale media dat de wethouder een oplichter is. Ga als organisatie het gesprek aan met de persoon en zorg dat het gedrag stopt. Hiermee voorkom je schade voor de wethouder en de organisatie.

Praktisch stappenplan

Na een interne melding van een incident kan de aangewezen vertegenwoordiger namens de organisatie een melding of aangifte doen bij de politie. Hier lees je in 9 stappen hoe je een interne melding kunt begeleiden, hoe je een melding of aangifte doet bij de politie en wat daarbij goed is om rekening mee te houden.

Stap 1 Meld het incident intern

Situatie: een politieke ambtsdrager of diens familie krijgt vanwege de uitoefening van het politieke ambt te maken met agressie en intimidatie.

1. Zorg dat zij volgens de interne meldingsprocedure intern melding doen van het incident.
2. Bespreek met andere aangewezen personen, zoals de griffier, burgemeester of gemeentesecretaris, wie de melding verder begeleidt.
3. Overleg met de melder over het doen van een melding of aangifte bij de politie.
4. De organisatie doet melding of aangifte namens het slachtoffer bij de politie.

5. Neem ook contact op met het [Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur](#), zij staan klaar voor advies en ondersteuning en kunnen collega-ambtsdragers koppelen aan het slachtoffer. De politie kan de organisatie daarnaast ook in contact brengen met [Slachtofferhulp](#).

Wordt iemand bedreigd vanuit het criminele circuit? Doe een melding en neem altijd contact op met de politie. Samen met de politie wordt bekeken hoe een passend veiligheidsplan gemaakt kan worden voor het slachtoffer, het gezin en de nazorg.

Stap 2 Verzamel zoveel mogelijk feiten

Adviseer het slachtoffer om zo veel mogelijk feiten te verzamelen. Gebruik daarvoor de 7 W's: wie, wat, waar, waarmee, op welke wijze, wanneer en waarom? Maak foto's (van de situatie, schade of verwoningen) en vraag camerabeelden op. Bewaar eventuele video-opnames, screenshots of berichten van de dader (op sociale media). Betrek hier een informatiedeskundige/CISO bij, om zo snel mogelijk eventuele metadata (zoals IP-adres afzender/dader) veilig te stellen. Verwijder deze bewijzen niet na het doen van de aangifte. Politie, officier van justitie en rechter moeten zich een goed beeld kunnen vormen van wat er precies is gebeurd. Laat zo nodig een arts of een getuige een verklaring opstellen.

Stap 3 Maak een afspraak met de politie

Om lange wachttijden te voorkomen, helpt het vaak een afspraak met de politie te maken. De organisatie doet namens het slachtoffer melding of aangifte bij de politie. Zo ontzorgt ze het slachtoffer en geeft ze een signaal af aan de samenleving dat zij agressie tegen haar ambtsdragers onder geen beding tolereert. Dit is de taak van de gerechtigd vertegenwoordiger. Het slachtoffer zelf wordt gehoord als getuige. Een getuige kan altijd opgeroepen worden om de verklaring toe te lichten.

Melding of aangifte

Elk geval van intimidatie en agressie moet worden gemeld (intern en soms ook bij de politie). Een **interne melding** wordt meegenomen in het politiedossier van de dader. Bij een combinatie van handelingen of opstapeling van incidenten, kan eventueel toch worden overgegaan tot aangifte. Een **aangifte** heeft tot doel om te komen tot strafrechtelijke vervolging. De politie helpt met kijken of er sprake is van een strafbaar feit dat vervolgd kan worden. Het is uiteindelijk aan de officier van justitie om dat te beoordelen.

De politie kan eventueel ook helpen met een incidentgesprek zonder dat een strafrechtelijk traject nodig is. Dat kan bijvoorbeeld als de dader een verward persoon is. De dader wordt aangesproken op zijn of haar gedrag, in een poging het gedrag te stoppen. Maak tijdens het gesprek wel goede afspraken over de consequentie als het gedrag niet stopt.

Stap 4 Doe een melding of aangifte bij de politie

Laat de politieke ambtsdrager de politiefunctionaris vertellen wat er feitelijk is gebeurd: welke impact het heeft gehad (zoals angst of stress), welke gebeurtenissen zijn voorafgegaan en de gevolgen en impact voor de organisatie. Dit is van belang voor het vervolg van de zaak.

Lever bewijsmateriaal aan als dat er is (zie stap 2). Neem een voorbeeld proces-verbaal mee en eventueel een kopie van de [Eenduidige Landelijke Afspraken \(ELA\)](#), zie kader. Als er sprake is van getuige(n), neem dan gegevens zoals naam en telefoonnummer mee.

Tip

Zorg ervoor dat de **schade** die al bekend is op het moment van het doen van aangifte, in de aangifte wordt opgenomen. De organisatie kan namens het slachtoffer een vordering voor vergoeding van de schade indienen. Verhaal de materiële en immateriële schade altijd als de dader bekend is. Voor het verhalen van de schade kun je je voegen in het strafproces. De strafrechter kan ook besluiten de aangever voor het vergoeden van de schade door te verwijzen naar de civiele rechter.

Stap 5 Bescherm privégegevens

Bij aangifte door de organisatie is het aan te raden dat de aangewezen vertegenwoordiger samen met het slachtoffer een schriftelijke, ondertekende verklaring opneemt over het incident en deze meeneemt naar de politie. Het slachtoffer en de aangewezen vertegenwoordiger kunnen ook samen aangifte doen. Geef bij de aangifte het adres van de organisatie op als woonadres (het **domicilie-adres**), zodat het adres van het slachtoffer geheim blijft. Alle correspondentie loopt dan via het werkadres.

Stap 6 Meld dat je een publieke taak hebt

De politie en het openbaar ministerie geven agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak hoge prioriteit. Ook worden er hogere straffen geëist. De politie moet aan de aangifte de **VPT-code** (VPT = Veilige Publieke Taak) toekennen. Vraag hierom tijdens de aangifte.

Stap 7 Controleer de melding of aangifte

Gebruik hiervoor de volgende checklist:

- Controleer de inhoud voordat deze ondertekend wordt.
- Ga na of het juiste adres is vermeld en of de VPT-code is toegekend.
- Vraag hoe je op de hoogte wordt gehouden van het vervolg.
- Loopt de correspondentie via de organisatie? Regel dan intern dat alle post op de juiste plek terecht komt en de post niet voor het slachtoffer wordt geopend. Het slachtoffer heeft recht op informatie over het strafproces.

Stap 8 Vervolg van de melding of aangifte

Een **melding** wordt opgenomen in het dossier en wordt niet doorgestuurd naar de officier van justitie. Een aangifte wordt wel naar de officier van justitie gestuurd. Eerdere meldingen kunnen hierbij gevoegd worden. De officier van justitie beslist of hij tot vervolging overgaat en laat weten als in de zaak een verdachte is gevonden. Als dat zo is, wordt de zaak voorgelegd aan de rechter. De officier kan ook beslissen de zaak niet verder te vervolgen (te seponeren), bijvoorbeeld vanwege onvoldoende bewijs, de gezondheidstoestand van de verdachte, de verhouding tot het slachtoffer is langs andere weg geregeld of anders ingrijpen dan strafrechtelijk heeft de voorkeur.

Als het slachtoffer wordt opgeroepen om zijn/haar verklaring toe te lichten, wordt eerst overlegd met de officier van justitie op welke wijze het verhoor kan plaatsvinden.

Stap 9 Nazorg (gefaciliteerd) vanuit de organisatie

De eerste stap na confrontatie met agressie is directe steun en opvang waar nodig. De organisatie speelt daarin een belangrijke rol.

Stress is een normale reactie op een abnormale situatie. In veel gevallen gaat stress vanzelf weer weg. Gebeurt dat niet, dan is hulp nodig. Hoe eerder aanhoudende stressklachten herkend worden, hoe sneller een slachtoffer kan worden geholpen. Houd de vinger aan de pols door regelmatig gesprekken te voeren met het personeel en een buddiesysteem in te stellen, waarbij collega's bij elkaar letten op tekenen van stress en trauma. Bied bij een trauma professionele psychosociale hulp aan en vergoed deze. Onderken dat het ook voor directe familie een grote impact kan hebben en biedt ook steun aan hen.

Politieke ambtsdragers die te maken krijgen met intimidatie of agressie kunnen terecht bij het [Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur](#).

Dit is een publicatie van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Postbus 20301 | 2500 EA Den Haag

November 2021